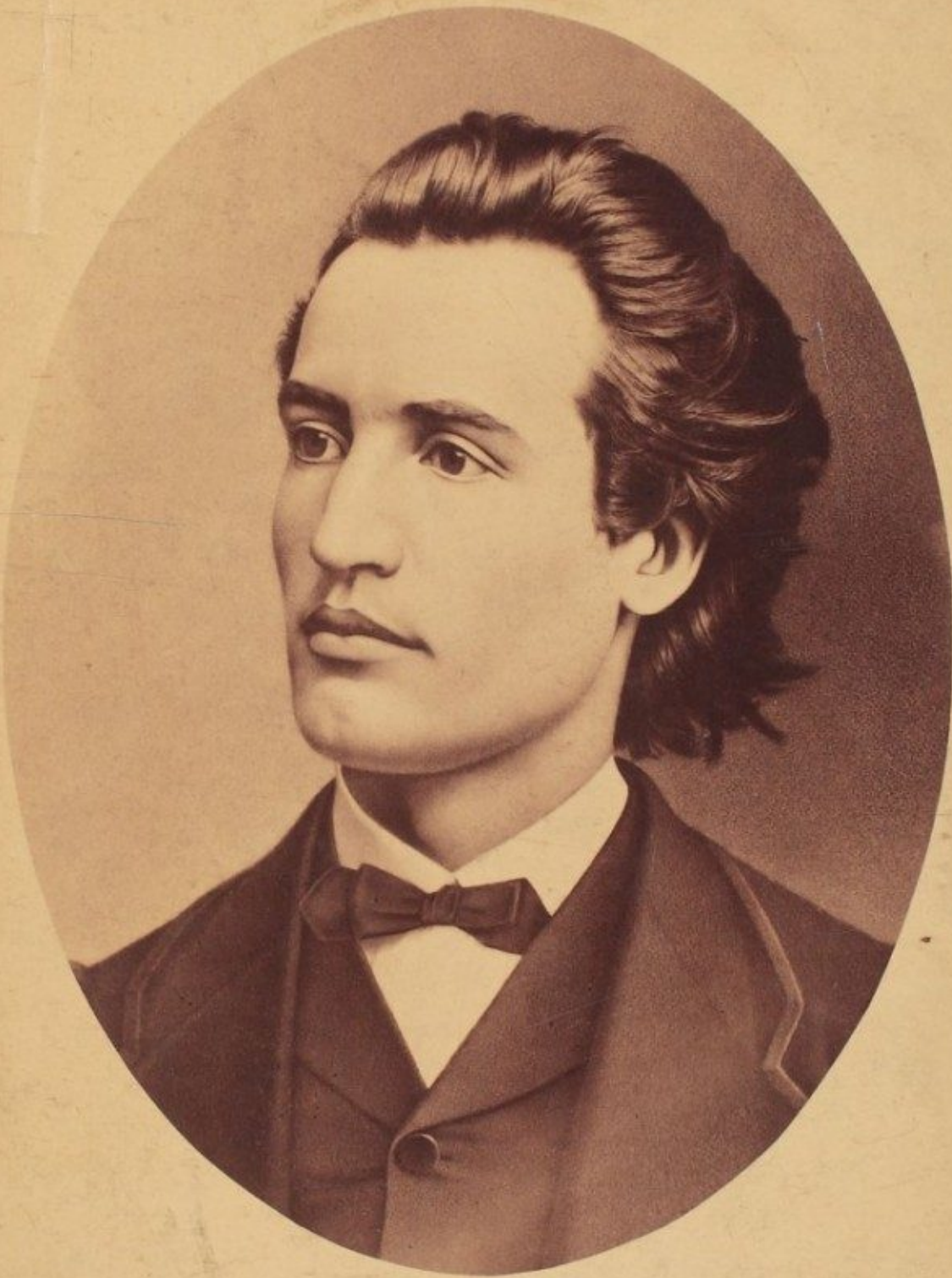


**[„ZIARUL «PRESSE» DIN VIENA”]  
– de Mihai Eminescu [10  
ianuarie 1882]**



M. Eminescu de Mari

*Bernhard Brandt*

JASSY.

Ziarul „Presse” din Viena care trece de oficios publică, asupra crizei ministeriale din România, știrile pe care le publicăm mai la vale. Acest articol a format deja obiectul unor controverse polemice în foile noastre și de aceea [î]l reproducem nu atât pentru ceea ce coprinde, ci mai cu seamă pentru că poate să fi răsfrângând până la un grad oarecare opiniile sferelor guvernamentale din Viena. Așa pate orice guvern care sacrifică interesele țării pentru a se ține la putere. Străinul, după ce-l compromite, [î]i dă cu piciorul. Observăm pentru foaia din Viena că deosebirea ce o face între veche dreaptă și jună dreaptă n-a existat și nu există în realitate și că această deosebire subtilă e o creațiune ad-hoc, parte a adversarilor noștri politici de câte ori le convenea, parte a unora cari așteaptă ca și în partidul conservator să domnească acea strictă disciplină ca-n partidul roșu care face [cu] neputința orice discuție de idei.

Iată articolul:

În România guvernă de șase ani de zile partidul liberalilor sau al roșiilor. El a avut fericirea de-a fi la cârmă într-un timp în care Rusia a declarat război Turciei și în care România a putut să devie, prin Tractatul de la Berlin, nu numai neatârnată dar și regat. Ceea ce s-o mai fi făcut în acest timp pentru țară e poate mai puțin meritul partidului roșu pe cât a conducătorului Ioan Brătianu, care de la iulie 1876 a purtat aproape fără întrerupere prezidenția Consiliului. dacă partidul s-a putut mănține atât de mult timp în Parlament meritul este a i se atribui pe de altă parte influenței lui Rosetti, carele, ca șef – redactor al „Românului” și ca prezident al Adunării s-a îngrijit de toate de câte Brătianu n-avea dibăcia sau timpul de a se îngriji. Ceea ce stătea îndărătul acestor doi n-a fost nicicând mai mult decât o gloată bine disciplinată, căreia – i lipseau atât talentele cât și caracterul. Cu atât mai dibaci erau însă membrii acestui partid în exploatarea practică a funcțiilor, demnităților și geșeturilor care le stătură la dispoziție în

decursul atâtor ani. Rosetti, acest Girardin al României, cunoștea bine slăbiciunile omenești și necesitățile partizanilor săi, și supozițiunea tăcută „de-a trăi și a lăsa și pe alții să trăiască” era cleiul care lipea existența și forma tăria partidului liberal din România. Oameni cu mâni curate și principii catonice ca Brătianu ori Ionescu erau corbi albi în partidul roșu și când aceștia – între eux – condamnau și blestemau pe propriii partizani, acestora sau le era rușine nițel sau nu le era de loc, dar la urma urmelor lucrurile rămâneau în făgașul lor vechi, căci Rosetti, pe atât de popular pe cât de lipsit de scrupul, prefera domnia partidului său oricărei considerații morale și oricărei grije pentru binele adevărat al țării.

Luând lucrurile un astfel de curs, partidul liberal trebuia să apuce spre criză îndată ce se ivea în față-i cerința de a face ceva pentru reformele dinlăuntru – ceea ce în România era echivalent cu înlăturarea corupțiunii.

În măsura în care se dezlegau cestiunile esteriore, se prezenta tot mai peremptorie cerința aceasta și, pentru că Brătianu n-a izbutit în vara trecută de a face pe partidul său să taie cu dezinteresare în carne proprie, se retrase, spre a nu fi îngropat și el sub ruinele partidului său. Atunci intră de dragul partidului al doilea dioscur, Rosetti, în cabinet.

Dar nici intrarea acestuia n-ar fi împiedecat declinarea politică a roșiilor dacă cestiunea dunăreană n-ar fi revenit pe tapet și nu l-ar fi împins din nou în fotoliul de ministru pe Ioan Brătianu, care se bosumflase.

Rosetti și Brătianu nu sunt însă, numai dioscuri politici de 35 de ani încoace, ci, pân – la un grad oarecare, sunt și rivali, deci, când cestiunea dunăreană se ivi din nou, unul din ei trebuia să iasă din ministeriu. De astă dată se duse Rosetti, nu fără oțărare, precum ne spun știrile din București, pentru că refuza de a mai lua prezidenția Camerei și preferă a face politică de șef – redactor al „Românului” în

Parlament și afară de el. Dar dacă Rosetti trece în opoziție deschisă sau numai periodică în contra guvernului, atunci roșii se desfac în adevăr după cum vedem din foile române în „juni” liberali și „bătrâni” liberali și atunci s-a sfârșit nu numai cu ministerul Brătianu, ci cu chiar domnia partidului liberal din România. Cu toate meritele și cu toată popularitatea pe care o posedă, Brătianu, el nu se va putea susține în Parlament față cu Rosetti nici pe sine, nici pe colegii săi ministeriali.

Lui Brătianu, omului bătrân și în adevăr obosit, nu i-ar mai rămânea nimic alt de făcut decât de-a se retrage CU totul de pe arena politică sau de-a încerca să-și reformeze partidul cu elemente de convingeri mai conservatoare, adică cu adversari de-ai săi de pân' acum. O poate însă face, este în stare de-a o rupe cu totul cu tradițiile vechi și cu partizanii vechi? Iată un lucru de care cată să ne îndoim. Dar că Brătianu a avut gust să facă o asemenea întoarcere 'mprejur ne-o dovedește atitudinea sa în anul trecut, când fratele și adversarul său, Dimitrie Brătianu, a luat prezidenția Consiliului.

Această icoană a situației situației politice din România n-ar fi tocmai interesantă, dar ea ne deschide o perspectivă cam vastă la o deplină criză de partizi și de guvern în România. Deplina dărâmare dinlăuntru a partidului liberal va aduce la cârmă un nou partid, pe cel conservator, și această împrejurare e destul de însemnată nu numai pentru România, ci și pentru relațiile ei cu străinătatea. E cu puțință, ba verisimil chiar, ca, după ieșirea lui Rosetti, căruia-i vor urma și miniștrii Stălescu și Urechiă, Brătianu să încerce încă o dată a-și reconstrui ministerul cu mediocrități, dar mult nu poate ținea situația. Brătianu, sătul de guvern și obosit, Rosetti în opoziție, partidul depravat – iată necesitatea impusă a unei schimbări a sistemului politic.

E adevărat că conservatorii nu formează azi un partid puternic și strâns organizat. Roșii s-au priceput să neutralizeze pe

adversarii lor cei mai talentați prin posturi diplomatice și de alt soi; în fine știe oricine că partidul boieresc, bătrâna dreaptă – pe cari Rosetti l-ar fi recomandat zilele din urmă ca succesori politici – n-o să-i ajute tocmai mult României. Dar între capacitățile mai tinere ale conservatorilor există bărbați patrioți cu o cultură superioară și de un caracter dezinteresat, precum Maiorescu, Carp, Lahovari ș.a., cari, ca odinioară, Epureanu, sunt destul de capabili de a lua asupra-le o moștenire atât de destrăbălată ca aceea a roșiilor. Dacă gândim la relațiile actuale dintre Austro-Ungaria și România nu e desigur optimism de-a crede că aceste relațiuni s-ar putea numai ameliora sub un regim conservator. Austrofobii și rusomanii sunt mai rari în șirurile conservatorilor decât între partizanii unui Rosetti, Cogălniceanu sau Stătescu, ceea ce nu poate fi decât în favorul dezvoltării și neatârării României.

Deocamdată câtă să așteptăm ce curs va lua criza ministerială din București. Soluțiunea ei va arăta dacă pronosticul pus de noi se va realiza în decursul sau după sesiunea încurândă a Camerei. Dacă regele Carol se va hotărâ a chema un ministeriu conservator, trebuie neapărat să urmeze disoluțiunea Camerei față cu puterea cantitativă a majorității liberale. Tabloul ce ni-l vor prezenta evenimentele parlamentare din București nu vor fi tocmai vesele. Oțărârea și patima au luat atât de mari dimensiuni în ziarele opoziției și a majorității în timpul din urmă că nu e de gândit la o priincioasă campanie parlamentară, nici la o sanificare a partidului astăzi la putere.

## **MIHAI EMINESCU**

### OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

**Mihai-Eminescu.Ro**